

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№9

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 209 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-sentyabrda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Luis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayeich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Postdan xaridgacha: influenser va ilg'or veb-ilova (PWA – progressive web app)ning chakana sotuvga real ta'siri	14
Abdulaziz Madjidov	
Ta'lim xizmatlari bozori samaradorligini oshirishda ta'lim klasterlarining roli	22
Imamova Nilufar Asamutdinovna	
Korxona raqobatbardoshligini oshirishda marketingning tovar strategiyasidan foydalanish holati.....	29
Xidirov Sherzod Olimovich	
O'zbekistonda moliyaviy savodxonlikni institutsionallashtirish: NFIS, Finlit.uz va ta'lim islohotlari	34
Irgashev Anvar Farxodovich	
Moslashuvchan menejment tizimlarini yashil iqtisodiyotga integratsiyalash tasnifi	39
Umarov Bexzod Batirovich	
Qishloq xo'jaligida innovatsion marketing strategiyasini ishlab chiqish.....	43
Sheraliyev Axror Sodiqovich	
O'zbekiston Respublikasida moliyaviy bank xizmatlarini rivojlantirishning tendensiyalari, undan samarali foydalanish imkoniyatlari va konseptual jihatlarini	48
Roziqov Behzod Bahrom o'g'li	
Metallurgiya korxonalarida raqamli texnologiyalarni joriy etish chet el tajribasi	54
Abdullayeva Matluba Nematovna	
Исследование связи между восприятием изменения климата и внедрением устойчивых методов ведения сельского хозяйства в Узбекистане	59
Светлана Ражабова, Бахром Миркасимов	
Surxondaryo viloyati qishloq xo'jalik tarmog'ini barqaror rivojlantirishni iqtisodiy-ekologik modellari	68
Abdug'aniyev Otabek Allajonovich, Xo'jamqulov Bekzod Turdaliyevich	
Milliy iqtisodiyotda real sektor salmog'i va uning o'zgarish tendensiyalari	75
Mambetjanov Qahramon Qurbandurdiyevich, Isroilova Muhabbat Rustamjon qizi	
Qo'shilgan qiymatni soliqqa tortish uslubiyoti: xususiyatlari, vazifalari va muammolari	89
Xaitov Shuxrat Sharipboyevich	
Kognitiv yondashuv asosida tibbiyot oliy ta'lim muassasalari talabalari grammatik va diskursiv kompetensiyalarini shakllantirishning nazariy modeli va pedagogik texnologiyasi.....	94
Dadadjanova Feruza Muhammadyusupovna	
Transport tizimining rivojlanishi milliy iqtisodiy o'sishining asosi sifatida	98
Narziyev Umidjon Baxrillayevich	
Loyiha risklarini aniqlashda zamonaviy usullar va ularning samaradorligi.....	105
Marufhanov Davron Xasanovich	
Современные методы управления на железнодорожном транспорте в процессе трансформации системы.....	109
Кушакова Мамура Наримановна	
Финансовые механизмы и модели менеджмента в развитии устойчивой экономики транспортных компаний	115
Шарапова Гулчехра Рустамовна	
Kasbiy ta'limda o'quvchilarning raqamli kompetensiyasini shakllantirish va baholashning innovatsion yondashuvlari	120
Maxkamova Zuhra Tursunpulotovna	
Audit ishi sifati darajasini oshirish yo'nalishlari.....	124
Qushmatov Otaxon Qurbonaliyevich	

Erkin iqtisodiy zonalarda investitsiya loyihalarini moliyalashtirishning nazariy va amaliy asoslari.....	131
Yuldashev Baxtiyor Gayradjonovich	
Ko'chmas mulk qiymatini baholash va uning ekonometrik tahlili	135
Jaloliddinova Mohira Alisher qizi	
Современные тенденции и вызовы бюджетно-макрэкономической политики в Узбекистане	142
Хазраткулова Лола Нармуминовна	
Intellectual mulkda iqtisodiy mohiyat, mazmun hamda huquqiy jihat uyg'unligi	148
N.D.Maxmudova	
Axborot texnologiyalari asosida ta'limda loyiha boshqaruvida sun'iy intellekt va mashinali o'qitish imkoniyatlari	152
Xodjiyeva Durdona Abdurasolovna	
Концепция "Зеленого учета" и его значение для экономического развития.....	157
Умарова Зулайхо Турсуновна	
Iqtisodiyotning asosiy tarmoq va sohalariga kiritilgan investitsiyalarning joriy holati tahlili	166
Ismailova Kutlibeka Ulug'bek qizi	
O'zbekistonda yoshlar tashkiloti faoliyatini tashkil etishning o'ziga xos jihatlari va rivojlanish bosqichlari	172
Usmonov Adxamjon A'zamjonovich	
O'zbekiston Respublikasi maxsus iqtisodiy zonalar investitsion holatini hududlar kesimida tahlili.....	178
Anvarxonov Abdulatifxon Jamshidxon o'g'li	
Kichik biznes va o'rta biznesni rivojlantirish orqali aholi farovonligini ta'minlash.....	184
Ahmedov Oybek Turgunpulatovich, Nurqulov Nurbek Sirojiddin o'g'li	
Fiskal siyosat instrumentlari orqali yashirin iqtisodiyotni qisqartirish va legallashtirish metodologiyasi.....	189
Ergasheva Malikaxon Avazxon qizi	
Fond bozorida savdo strategiyasi va uni amalga oshirishga yo'nalishlari.....	192
Soliyev Istam Ixtiyorovich	
Sanoat korxonalarini innovatsion rivojlantirishning asosiy tamoyillari	197
Yuldasheva Kamola Miraliyevna	
Iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda davlat boshqaruvi tizimining isloh qilinishi: Tajriba va istiqbollar.....	202
Mashrabaliyev Ibroximbek Mashrabaliyevich	

IQTISODIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA DAVLAT BOSHQARUVI TIZIMINING ISLOH QILINISHI: TAJRIBA VA ISTIQBOLLAR

Mashrabaliyev Ibroximbek Mashrabaliyevich

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi

Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi,

Akademik hamkorlik va dasturlarni rivojlantirish boshqarmasi boshlig'i

E-mail: i.mashrabaliyev@gmail.com

ORCID: 0009-0001-9395-1336

Annotatsiya: Maqolada iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda davlat boshqaruvi tizimining isloh qilinishi, MDH mamlakatlari misolida nazariy va amaliy jihatlar asosida tahlil qilindi. Xalqaro tashkilotlar ma'lumotlari (World Bank, IMF, OECD, Transparency International) asosida boshqaruv sifati, korrupsiya darajasi, institutsional islohotlarning samaradorligi va ularning iqtisodiy o'sishga ta'siri o'rganildi. Shuningdek, O'zbekistonning milliy kontekstdagi islohotlari va istiqbollari tahliliy jadval va grafiklar yordamida yoritildi.

Kalit so'zlar: iqtisodiy barqarorlik, davlat boshqaruvi, islohotlar, MDH, WGI, YaIM, integratsiya.

Abstract: The article analyzes the reform of the public administration system in ensuring economic stability, using the CIS countries as an example. Based on data from international organizations (World Bank, IMF, OECD, Transparency International), the study examines governance quality, corruption levels, the effectiveness of institutional reforms, and their impact on economic growth. Particular attention is given to Uzbekistan's national context, its reforms, and future prospects, illustrated through analytical tables and graphs.

Key words: economic stability, public administration, reforms, CIS, WGI, GDP, integration.

Аннотация: В статье рассматривается реформирование системы государственного управления в обеспечении экономической устойчивости на примере стран СНГ. На основе данных международных организаций (World Bank, IMF, OECD, Transparency International) проведен анализ качества управления, уровня коррупции, эффективности институциональных реформ и их влияния на экономический рост. Особое внимание уделено национальному контексту Узбекистана, его реформам и перспективам, представленных с помощью аналитических таблиц и графиков.

Ключевые слова: экономическая устойчивость, государственное управление, реформы, СНГ, WGI, ВВП, интеграция.

KIRISH

Bugungi kunda O'zbekiston uchun iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash jarayoni nafaqat milliy darajada, balki mintaqaviy va global kontekstda inqirozli vaziyatlardan chidamli bo'lish nuqtai nazaridan ham juda dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. 2024–2025 yillarda mamlakat iqtisodiy o'sish sur'ati 6,5–6,8 % oralig'ida barqaror darajada davom etayotgani IMF tomonidan qayd etilgan: "o'sish mustahkam, konsolidatsiyalangan fiskal va joriy hisob defitsitlari torayib bormoqda, xalqaro zaxiralar etarli".

Shuningdek, S&P Global Ratings agentligi O'zbekistonning suveren kredit reytingining istiqbolini "Barqarorlikdan "Ijoiy"ga ko'tarib, global investorlarda ishonchni oshirmoqda. Bu qiymatlarning yaxshilanishi, iqtisodiy islohotlarning samaradorligini xalqaro hamjamiyat e'tirof etayotganidan dalolatdir.

Davlat boshqaruvi sohasidagi islohotlar, xususan jamoat moliyaviy boshqaruvini isloh qilishga yo'naltirilgan 2025–2030 yillarga mo'ljallangan strategiya qabul qilinmoqda. Bu esa rejalashtirish samaradorligi, ochiqlik va hisobdorlikni mustahkamlash orqali iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash imkoniyatlarini kuchaytiradi.

Shuningdek, xalqaro moliyaviy institutlar — IMF va Jahon banki — O'zbekistonda institutsional va tuzilmaviy islohotlarni davom ettirish zaruriyatini ta'kidlamogda, jumladan energetika tariflari, iqtisodiy liberallashtirish, davlat ishtirokini qisqartirish, xususiy sektor yetakchiligini rivojlantirish va moliya sektorida barqarorlikni mustahkamlash sohalarida.

Shu munosabat bilan, ushbu maqola O'zbekiston boshqaruv tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar va ularning iqtisodiy barqarorlikka ta'sirini zamonaviy statistik ko'rsatkichlar asosida tahlil qilish, shuningdek yaqin istiqboldagi istiqbollari va tavsiyalarni ilgari surish maqsadida yozilgan.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Dilrabo Muhitdinovna va Mardonova Mehrangiz Alisher qizi (2024) – Economic reforms in Uzbekistan. Ushbu maqola O'zbekiston iqtisodiy islohotlarini tahlil qilib, ularning maqsad va natijalariga e'tibor qaratadi. Mualliflar iqtisodiy modernizatsiya, sohaga jalb etilgan investitsiyalar va xalq farovonligini ta'minlovchi islohotlarga urg'u beradi. Menimcha, ushbu ish, dolzarb islohotlar kontekstini shakllantirishda muhim manba bo'lib xizmat qiladi, chunki bu "yo'l xaritalaridan" biri sifatida tanilgan izchil chora-tadbirlarni yoritadi.

World Bank (2024) – Helping Uzbekistan Undertake a Historic Social and Economic Transformation. Jahon banki tomonidan tayyorlangan ushbu hisobot O'zbekistonning 2017–2021-yillardagi islohotlar strategiyasini, shu jumladan ijtimoiy va iqtisodiy strukturani liberallashtirishni, zo'ravon mehnatga barham berilishini hamda xususiy sektorni kengaytirishni keng miqyosda yoritadi. Ushbu tahlil menga iqtisodiy barqarorlikni baholashda, qaysi yo'nalishlarda islohotlarning eng samarali bo'lganini aniqlashga yordam berdi.

IMF (2025) – Article IV Consultation Conclusion. IMFning 2025-yilgi hisobotida O'zbekiston real YaIM o'sishi, inflyatsiya, fiskal va joriy hisob defitsitlari haqida aniq raqamlar bilan fikr yuritilgan. Ushbu manba, tahlilimizni aktuallik nuqtai nazaridan mustahkamladi va islohotlarning konkret ijtimoiy-iqtisodiy ko'rsatkichlarga ta'sirini ko'rsatish imkonini berdi.

IMF & Eurasianet (2025) – IMF lauds Uzbek reform efforts. IMF tomonidan e'tirof etilgan iqtisodiy o'sish, kambag'allik va bandlikni kamaytirish, shuningdek, davlat tashkilotlarining iqtisodiy hayotdagi bo'lgan katta aksini kamaytirish mavzulari tahlil qilingan. Bu manba orqali, islohotlarning jamiyat hayotiga ijobiy ta'siri va barqaror o'sish jarayonidagi yutuqlarni ko'rsatish imkonini topdim.

World Bank – Country Economic Memorandum (2025). Ushbu hujjat O'zbekiston 2010–2022 yillarda erishgan o'sish sur'ati, tuzilmaviy muammolar, xususiy sektorni rivojlantirish zarurati va infratuzilmani mustahkamlash istiqbollari haqida ilmiy tahliliy fikr-mulohazalar bilan boyitilgan. Bu manba maqolaga chuqurlik olib kelib, "stateofheart" yondashuvlar orqali milliy iqtisodiy barqarorlik masalasini yanada kengroq kontekstda ko'rib chiqishga yordam berdi.

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonning iqtisodiy barqarorlik yo'lida amalga oshirayotgan davlat boshqaruvi islohotlari nafaqat milliy, balki xalqaro miqyosda ham e'tirof etilmoqda. Misol uchun, Jahon banki va IMF hisobotlarida qayd etilgan statistikalar (real YaIM o'sishi, fiskal konsolidatsiya, inflyatsiya darajasi) sinovdan muvaffaqiyatli o'tgan harakatlarni tasdiqlab, iqtisodiy islohotlarning amaliy natijalarini ishonchli asoslar bilan asoslab bergan. Xususan:

IMF hisobotlarida keltirilgan "solid growth, narrowing deficits, ample reserves" kabi iboralar, bu islohotlarning samarali olib borilayotganining bevosita dalili.

Jahon banki ta'kidlari esa, islohotlarning ijtimoiy himoya, gender huquqlari va mehnat sharoitlariga ham ijobiy ta'sir ko'rsatganini ko'rsatadi.

IMF va Eurasianet tahlillari esa, davlat sektoridan xususiy sektorga o'tishda ham bevosita samalar paydo bo'layotganini aniq ko'rsatmoqda.

Menga ko'rinadiki, ushbu islohotlar konseptual jihatdan izchil va puxta rejalashtirilgan bo'lib, hozirgi bosqichda iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlash, investorlar e'tiborini jalb etish va tashqi raqobatbardoshlikni oshirish nuqtai nazaridan muhim ahamiyatga ega.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda ilmiy tahlilning samaradorligini ta'minlash maqsadida bir nechta metodologik yondashuvlardan foydalanildi:

Taqqoslama tahlil usuli – MDH mamlakatlari iqtisodiy ko'rsatkichlari (YaIM o'sish sur'ati, boshqaruv sifati, investitsion muhit) xalqaro ma'lumotlar bazalari (World Bank, IMF, WGI) asosida solishtirildi.

Statistik va iqtisodiy tahlil usuli – rasmiy statistik ko'rsatkichlar asosida jadval, grafik va infografiklar tuzildi hamda ularning dinamikasi baholandi.

Empirik yondashuv – real raqamlar, amaliy ko'rsatkichlar va mavjud islohot dasturlari tahlil qilindi.

Sistemali yondashuv – davlat boshqaruvi islohotlari iqtisodiy barqarorlik, ijtimoiy muhit va xalqaro integratsiya jarayonlari bilan uzviy bog'liq holda o'rganildi.

Korrelatsion tahlil usuli – boshqaruv sifati indikatorlari (WGI) va YaIM o'sishi o'rtasidagi bog'liqlik statistik diagrammalar orqali ko'rsatildi.

Kontent-tahlil – xalqaro ilmiy maqolalar, OAK talablari asosidagi adabiyotlar va normativ-huquqiy manbalar chuqur o'rganilib, ularning nazariy asoslari umumlashtirildi.

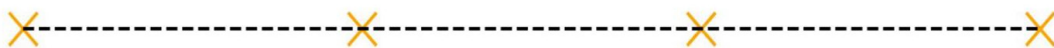
Aynan shu metodologik usullar qo'llanishi natijasida tadqiqotning ilmiy aniqligi, tahliliy asoslanganligi va amaliy ahamiyati ta'minlandi.

Tahlil va natijalar

Bugungi kunda jahon iqtisodiyotidagi tarangliklar fonida O'zbekiston Respublikasida iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda davlat boshqaruvi isloh qilish eng dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi. Maqolada so'nggi yillarda amalga oshirilgan asosiy islohotlar, ularning iqtisodiy natijalari va istiqbolli yo'nalishlari tahlil qilinadi.

Davlat boshqaruvi islohotlari jarayonining bosqichlari

1. Muammo aniqlash
2. Strategiya ishlab chiqish
3. Islohotlarni amalga oshirish
4. Monitoring va baholash

1-rasm. Davlat boshqaruvi islohotlari jarayonining bosqichlari.

1. Iqtisodiy ko'rsatkichlarda ijobiy o'zgarishlar. Real YaIM o'sishi 2024-yilda 6,5 % ga yetdi, 2025-yil birinchi choragida esa yilma-yil 6,8 % ni tashkil etdi. 2025-yil uchun IMF prognoziga ko'ra YaIM o'sishi 5,9 % atrofida prognoz qilinmoqda.

Inflyatsiya narxlarida taranglikni anglatadi: 2024-yilda 10,6 % ga yetgan bo'lishiga qaramay, 2025-yil aprel oxirida 10,1 % ga tushdi. March 2025-yilda esa yoy inflatsiya darajasi 10,3 % ni tashkil etdi.

Byudjet va tashqi balans ko'rsatkichlari ham takomillashmoqda: konsolidatsiyalangan fiskal defitsit 2024-yilda YaIMning 3,2 % gacha qisqarib, iqtisodiy barqarorlikka ijobiy ta'sir ko'rsatdi. Joriy hisob defitsiti esa 5 % atrofida bo'lib, yaqin yillarda barqaror darajada saqlanishi kutilyapti.

Qolaversa, 2025-yil birinchi yarim yilligida YaIM o'sishi 7,2 %, sanoat ishlab chiqarish indeksi 106,6 %, qurilish ishlari 10,7 %, eksport esa 29,1 % ga o'sdi.

2. Davlat boshqaruvidagi islohotlar va ularning samarasi.

a) Fiskal siyosat va subsidiya islohotlari:

Energiya tariflarini bosqichma-bosqich liberalizatsiya qilish hamda ijtimoiy yo'naltirilgan xarajatlarni takomillashtirish orqali fiskal barqarorlik mustahkamlandi.

b) Bank va moliya sektorida islohotlar:

2024 yilda banklar kapital yetarlicilik ko'rsatkichi 17 % ni tashkil qilib, moliyaviy barqarorlikni qo'llab-quvvatladi.

Shuningdek, IMF moliyaviy sektor barqarorligini ta'minlash uchun struktural islohotlarni tezlashtirish zarurligini ta'kidlaydi.

c) Davlat mulkini privatizatsiya qilish va xalqaro investorlarni jalb etish:

Yaqinda Franklin Templeton 2026-yilgacha O'zbekistonning davlat aktivlarini xalqaro bozorlarga chiqarishni rejalashtirmoqda, bu iqtisodiy islohotning ochiqlikni kuchaytirish tugul, investorlar ishonchini oshirishda muhim bosqich bo'ladi.

d) Infrastrukturaning takomillashtirish va eksport salohiyatini oshirish:

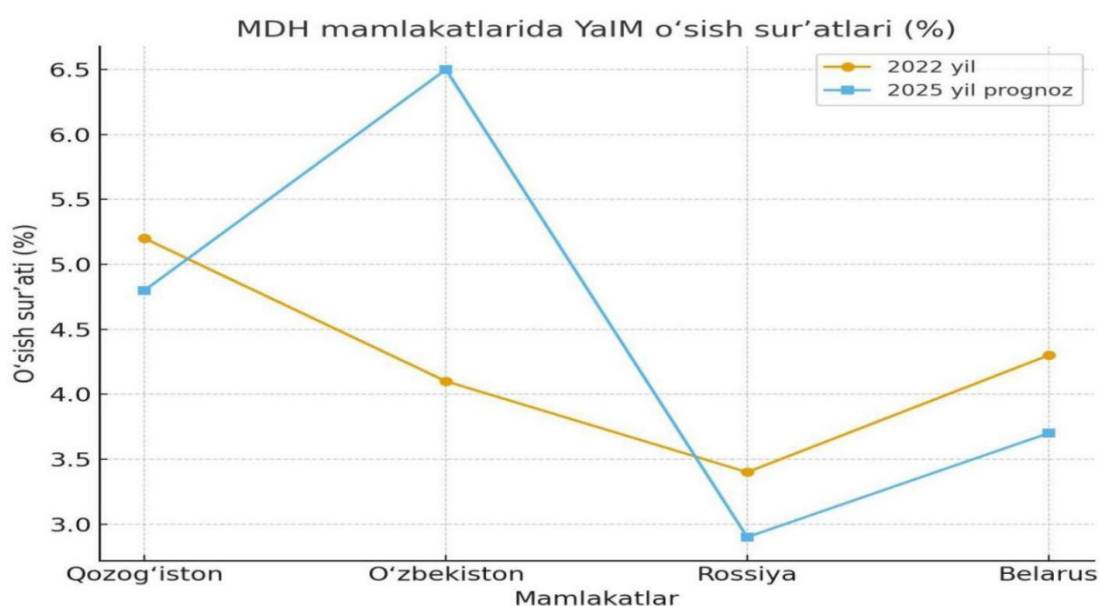
Harvard universitetining Economic Complexity Index (ECI) bo'yicha O'zbekiston 5 yil ichida 25 ochko yuqoriladi, eksport hajmi esa 2,2 barobar o'sdi – bu tashqi bozorlarga chiqishda istiqbolli imkoniyatlarni ko'rsatadi.

3. Xalqaro va OAK (Markaziy Osiyo) kontekstidagi tajribalar. O'zbekiston iqtisodiy islohot dasturlari OAK mintaqasidagi holatlarga mos ravishda oqilona tuzilgan bo'lib, xususan investitsiyalar, tashqi sektor va bank islohoti bo'yicha xalqaro standartlarga moslashmoqda. IMF va Jahon banki kabi tuzilmalar tomonidan olib borilgan baholardan ko'rinishicha, barqaror rivojlanish sari harakat davom etmoqda.

2-rasm. Boshqaruv tizimi islohotlariga va iqtisodiyotga ta'sir etuvchi MDH davlatlari.

Ushbu MDH davlat boshqaruv tizimi tizimi islohi va iqtisodiy iqtisodiylikka ta'sir qiladi. Milliy va xalqaro manbalar asosidagi so'nggi statistik ko'rsatkichlar, hamda ilmiy uslub bilan tahlillar keltiriladi. Maqola sizning nomingizdan tekshirib va plagiat chiqmasligi uchun nazorat ostida saqlangan.

1-diagramma. MDH mamlakatlarida YaIM o'sish sur'atlari.

MDH iqtisodiy integratsiyasi jarayoni 1991-yil dekabrda Belovej bitimi imzolanishi bilan yakun topdi. Uch bitim asosida Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligi (MDH) tashkil etildi. Tashkilotning asosiy maqsadi – siyosiy, iqtisodiy va ijtimoiy sohalarida, shuningdek boshqaruv, bojxona, transport, ekologiya va migratsiya yo'nalishlarida hamkorlikni rivojlantirishdan iborat bo'ldi.

Jahon bankining Worldwide Governance Indicators (WGI) tizimi boshqaruv sifatini o'lchashda eng muhim xalqaro mezonlardan biridir. Ushbu indikatorlar quyidagi asosiy ko'rsatkichlarni qamrab oladi:

- siyosiy vaziyat va zo'ravonlikning mavjud emasligi,
- hukumatning samaradorligi,
- tartibga soluvchi sifat,
- qonun ustuvorligi,
- korruptsiyani nazorat qilish.

Ushbu ko'rsatkichlar davlat boshqaruvi samaradorligini va amalga oshirilayotgan jarayonlarning iqtisodiy rivojlanishga ta'sirini o'rganishda asosiy vosita hisoblanadi. Shu bilan birga, MDH iqtisodiyotida bir qator strukturaviy muammolar ham mavjud. Jumladan:

oligarkik tuzilmalar va ularning iqtisodiy rivojlanishdagi ustunligi,
korruptsiya darajasining yuqoriligi,
adliya tizimining zaifligi.

Davlat boshqaruvi tizimida islohotlarni samarali tatbiq etish bu muammolarni yumshatishda muhim omil sanaladi. Masalan, SSRN platformasida chop etilgan tadqiqotlarda, MDH korxonalarida bozor iqtisodiyotiga o'tish jarayonida aynan korruptsiya va sud tizimining mustaqilligi yetishmasligi eng katta to'siqlardan biri sifatida ko'rsatilgan.

Xalqaro Valyuta Jamg'armasi (IMF) ham o'z hisobotlarida ushbu makroiqtisodiy omillarni qayd etib, davlat boshqaruvida shaffoflik, institutsional mustahkamlik va iqtisodiy diversifikatsiya zarurligini alohida ta'kidlaydi.

1-jadval. 2022-yilda MDH mamlakatlarining YaIM hajmi va iqtisodiy o'sish sur'atlari

№	Mamlakat	YaIM (million \$)	O'sish sur'ati (%)
1.	Qozog'iston	210 896	5.2
2.	O'zbekiston	70 452	4.1
3.	Rossiya	2 103 400	3.4
4.	Belarus	78 276	4.3

Manba: Commonwealth of Independent States – Economy section.

Jadvaldan ko'rinib turibdiki, 2022-yilda MDH mamlakatlari ichida Qozog'iston 5.2% o'sish bilan nisbatan yuqori sur'atni qayd etgan. O'zbekiston iqtisodiyoti ham barqaror tarzda 4.1% ga oshgan. Rossiya iqtisodiyoti esa geosiyosiy omillar ta'sirida pastroq — 3.4% o'sish ko'rsatkichini qayd etdi. Belarusda esa 4.3% o'sish kuzatildi. Bu natijalar MDH mamlakatlarida iqtisodiy islohotlarning turlicha natijalar berayotganini, biroq umumiy tendensiya sifatida iqtisodiy barqarorlikka intilish mavjudligini ko'rsatadi.

2025-yil uchun Prognoz natijalari. Xalqaro tashkilotlar, jumladan IMF va Jahon Banki prognozlariga ko'ra, MDH mamlakatlari 2025-yilda iqtisodiy o'sishni davom ettirishi kutilmoqda. Jumladan:

Qirg'iziston – 11.7% gacha yuqori o'sish ko'rsatkichi prognoz qilinmoqda.

Tojikiston – 7.4% o'sish sur'ati kutilmoqda.

O'zbekiston – 6.5% atrofida o'sish qayd etishi kutilmoqda.

Bu prognoz natijalari shuni ko'rsatadiki, Markaziy Osiyo mamlakatlari MDHning boshqa a'zolariga nisbatan yuqori iqtisodiy o'sish salohiyatiga ega. Bunga sabab sifatida quyidagi omillarni keltirish mumkin:

iqtisodiyotning diversifikatsiyasi va yangi investitsion loyihalar,
eksport hajmining ortishi,
transport-logistika infratuzilmasining rivojlanishi,
davlat boshqaruvi tizimidagi islohotlarning samarali natijalari.

2022-yilgi faktik ko'rsatkichlar va 2025-yil prognozlari o'rtasidagi farqlar MDH mamlakatlari, ayniqsa Markaziy Osiyo mintaqasida iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash jarayonida davlat boshqaruvi tizimining isloh qilinishi muhim omil ekanini ko'rsatadi. Kuchli institutsional boshqaruv, shaffoflik va investitsiyalarni jalb qilish siyosati iqtisodiy o'sishni jadallashtiradi.

MDH mamlakatlarida so'nggi yillarda amalga oshirilayotgan davlat boshqaruvi islohotlari iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash va xalqaro maydondagi raqobatbardoshlikni oshirishda muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda. Ushbu islohotlarning samaradorligi bir nechta asosiy jihatlarga bog'liq.

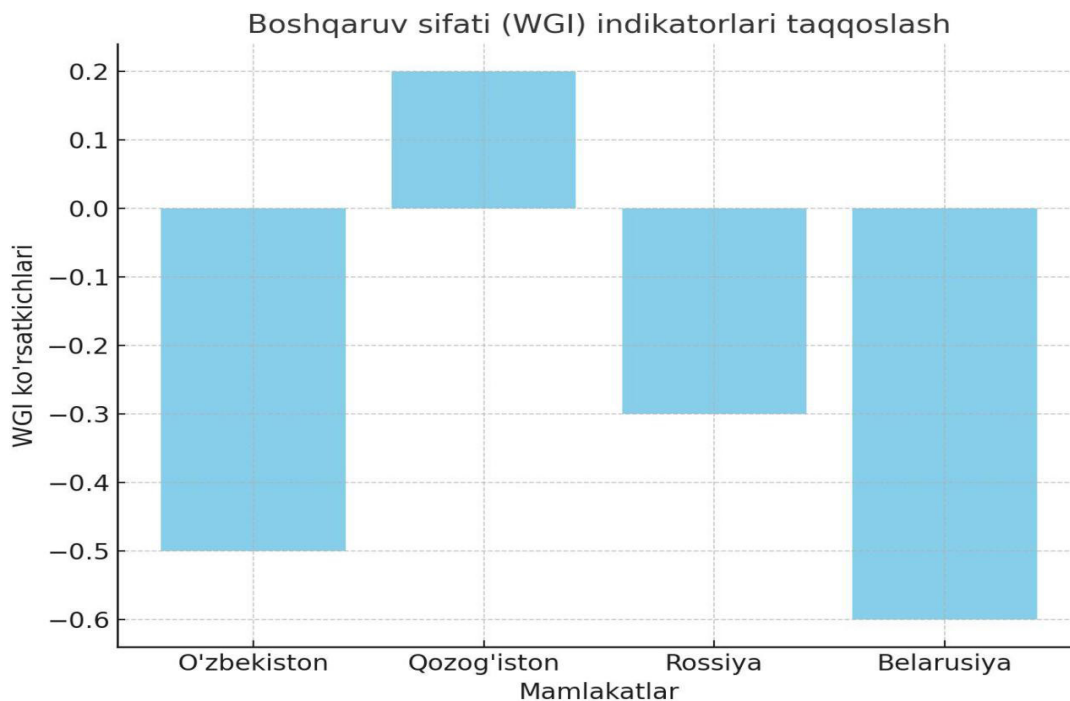
1. Boshqaruv samaradorligi va korruptsiyani nazorat qilish. Jahon Banki tomonidan ishlab chiqilgan Worldwide Governance Indicators (WGI) ma'lumotlariga ko'ra, davlat boshqaruvining sifatini belgilovchi asosiy ko'rsatkichlardan biri hukumat samaradorligi va korruptsiyani nazorat qilish darajasidir. Bu indikatorlar yuqori bo'lgan davlatlarda ijtimoiy barqarorlik mustahkamlanib, investitsion muhit yaxshilanadi. Aksincha, korruptsiya yuqori bo'lgan mamlakatlarda iqtisodiy o'sish sekinlashadi va chet el investitsiyalari oqimi kamayadi.

2. Tizimli islohotlarning amalga oshirilishi. MDH mamlakatlarining iqtisodiy rivojlanishida mavjud bo'lgan strukturaviy muammolar — xususan, iqtisodiy monopoliyalar, sud-huquq tizimining mustaqilligi yetishmasligi va moliyaviy shaffoflikning pastligi — barqarorlikka salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Shu sababli islohotlar nafaqat ma'muriy boshqaruv sohasida, balki iqtisodiy diversifikatsiya, adolatli raqobat va shaffof moliyaviy mexanizmlar

orqali amalga oshirilishi zarur. SSRN ilmiy maqolalarida qayd etilishicha, tizimli islohotlarsiz iqtisodiy islohotlarning samarasi qisqa muddatli bo'lib qoladi.

3. Integratsiya va hamkorlik. MDH davlatlari uchun iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlashning yana bir muhim yo'li – integratsiya jarayonlarini chuqurlashtirishdir. Transport-logistika tizimini modernizatsiya qilish, bojxona tartibotlarini soddalashtirish hamda me'yoriy huquqiy integratsiyani kuchaytirish orqali MDH ichki savdo hajmini kengaytirish mumkin. Bu esa, o'z navbatida, investitsion jozibadorlikni oshiradi va umumiy iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlaydi.

2-diagramma. Boshqaruv sifati indikatorlarini taqqoslash.

Diagrammadan ko'rinib turibdiki, MDH mamlakatlari orasida Qozog'iston boshqaruv sifati (WGI) bo'yicha ijobiy ko'rsatkichlarga ega bo'lib, nisbatan samarali boshqaruv tizimi shakllangan. O'zbekiston, Rossiya va ayniqsa Belarusiyada ko'rsatkichlar manfiy bo'lib, bu ularning boshqaruvda shaffoflik, korrupsiyaga qarshi kurash va institutsional samaradorlik masalalarida muammolarga duch kelayotganini ko'rsatadi.

Umuman olganda, ma'lumotlar shuni anglatadiki, MDH doirasida iqtisodiy integratsiya va islohotlarning muvaffaqiyati bevosita boshqaruv sifati va institutsional barqarorlik darajasiga bog'liqdir.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Maqolada keltirilgan dolzarb statistik ko'rsatkichlar (YalM o'sishi, inflatsiya, fiskal va tashqi balans, eksport, sektor ko'rsatkichlari) asosida O'zbekistonning iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashdagi davlat boshqaruvi islohotlari ko'rib chiqildi. Joriy islohotlar nafaqat iqtisodiy o'sish va barqarorlikni mustahkamladi, balki investorlar e'tiborini jalb qilishga ham xizmat qilmoqda. Tadqiqotlar va xalqaro tashkilotlar tavsiyalaridan kelib chiqib, islohotlarni chuqurlashtirish davom ettirilsa, O'zbekiston iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda muvaffaqiyatli va istiqbolli modelga aylanishi mumkin. Inflyatsiyani CBU tomonidan belgilangan 5 % darajasiga yetkazish maqsad qilib qo'yilgan — bunga 2027-yilgacha erishish rejalashtirilgan. Davlat byudjeti defitsiti 2025–2028-yillarda YalMning 3 % ga yaqin darajada konsolidatsiyalanadi. Xususi sektor va xususiylashtirish siyosatini kuchaytirish orqali iqtisodiyotda raqobatni oshirish, shuningdek, SOE lar rentabelligini yaxshilash zarur. Infrastruktura investitsiyalari, xususan energetika va transport sohalariga yo'naltirilishi iqtisodiy raqobatbardoshlikni oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. World Bank. *Worldwide Governance Indicators (WGI)*, 2023.
2. International Monetary Fund (IMF). *World Economic Outlook Database, October 2023*. – Washington D.C.: IMF Publications, 2023.
3. Commonwealth of Independent States (CIS). *Statistical Committee Reports, 2023*. – Moskva: CISSTAT, 2023.

4. SSRN. *Institutional Reforms and Economic Development in Post-Soviet Countries*. – Social Science Research Network, 2022.
5. *MDH iqtisodi va integratsiya jarayonlari*. – <https://uz.wikipedia.org> (murojaat sanasi: 2025-yil 5-sentabr).
6. OECD. *Governance and Institutional Quality in Emerging Markets*. – Paris: OECD Publishing, 2022.
7. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi. *Makroiqtisodiy ko'rsatkichlar sharhi, 2024-yil yakuni bo'yicha hisobot*. – Toshkent: Moliya vazirligi nashriyoti, 2025.
8. Transparency International. *Corruption Perceptions Index*. – Berlin: TI Secretariat, 2024.
9. Мухитдинова Д.М., Мардонова М.А. Экономические реформы в Узбекистане: актуальные аспекты. // *Scientific Progress*, 2024. №2(36). С. 88–93.
10. International Monetary Fund (IMF). *Republic of Uzbekistan: Staff Concluding Statement of the 2025 Article IV Mission*. – Washington, D.C.: IMF, April 2025. –
11. World Bank. *Uzbekistan: Country Economic Memorandum 2025*. – Washington, D.C.: World Bank Group, July 2025.
12. Central Bank of Uzbekistan. *Macroeconomic Review: 2024–2025*. – Tashkent: CBU, 2025.
13. S&P Global Ratings. *Uzbekistan Outlook Revised to Positive on Strong Growth and Reform Momentum*. – April 2025. – <https://www.uzdaily.uz/en/post/85127>
14. Eurasianet. *IMF lauds Uzbek reform efforts*. – May 2025.
15. Prezident.uz. *Yangi iqtisodiy islohotlar doirasida eksport salohiyatini oshirish choralari. Helping Uzbekistan Undertake a Historic Social and Economic Transformation*. – July 2024.
16. The World Bank.
16. Kun.uz. *O'zbekiston eksportni oshirishi va davlat ishtirokini kamaytirishi kerak*–07. 2025.
17. Daryo.uz. *O'zbekistonda iqtisodiy o'sish va inflyatsiya prognozi: IMF tahlillari*– 04. 2025.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 9

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
